

En skriftserie som sträcker på sig: Introduktion till det första fristående ASLA-numret

Pia Sundqvist¹, Christian Waldmann², Boglárka Straszer³ & Birgitta Ljung Egeland⁴

¹Universitetet i Oslo, ²Linnéuniversitetet, ³Högskolan Dalarna, ⁴Karlstads universitet

Vårt första fristående nummer

Den svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap, *Association suédoise de linguistique appliquée* (ASLA), arbetar för att uppmärksamma och sprida forskning om praktiska problem med anknytning till språk. Under hösten 2020 beslutade ASLA:s styrelse att erbjuda en ny(gammal) publiceringskanal för vetenskapligt granskade studier inom tillämpad språkvetenskap för att öka möjligheten till kunskapsspridning om pågående forskning inom detta breda fält. Med den publikation som nu finns framför dig har ASLA således öppnat upp för att föreningens skriftserie även innehåller nummer som inte behöver vara direkt knutna till de specifika ASLA-symposier som föreningen regelbundet arrangerar.

Som de flesta sannolikt känner till följs ett ASLA-symposium traditionsenligt av en symposievolym som redigeras av aktuella symposiearrangörer. Detta är en fin ASLA-tradition som startade med det första symposiet i Uppsala 1987 och som vi vill bevara. ASLA:s styrelse har ambitionen att i framtiden kunna erbjuda de lokala arrangörerna bättre stöd i deras arbete med symposievolymen. Ursprungligen var det i en seriös diskussion om bättre stöd till arrangörerna av symposier och deras arbete med symposievolymen som styrelsen funderade på om skriftserien skulle kunna ges ut lite oftare, det vill säga inte enbart i samband med ett symposium. Det var även tack vare kontakter med föreningens medlemmar, som efterfrågade möjligheter till publicering i skriftserien, som styrelsen beslutade om en fast redaktion. ASLA:s styrelse är väl medveten om att det finns andra värdefulla vetenskapliga tidskrifter i vårt land, men det är endast ASLA:s skriftserie som binder föreningens medlemmar samman med sitt fokus på den tillämpade språkvetenskapliga forskningen i Sverige och i viss mån även i närliggande regioner.

Skriptserien, redaktionen och målsättningen

Vi som skriver denna introducerande artikel kom att utgöra ASLA:s skriftseries första redaktion: Pia Sundqvist (huvudredaktör) tillsammans med Birgitta Ljung Egeland, Boglárka Straszer och Christian Waldmann. Vi alla är verksamma forskare vid olika lärosäten och har varit ledamöter i ASLA:s styrelse under en längre tid. Styrelsens och vår ambition är att ASLA:s skriftserie ska varva den traditionella symposievolymen med öppna inbjudningar till fristående nummer, som då och då kommer att vara temanummer med inbjudna gästredaktörer. Detta första fristående nummer fick dock vare sig ett speciellt tema eller inbjudna gästredaktörer, utan vi valde att ha en öppen inbjudan och välkomnade alla tänkbara bidrag som rymdes inom tillämpad språkvetenskap. Därmed ville vi också få syn på och visa för våra läsare både den bredd och det djup som kännetecknar tillämpad språkvetenskap vid svenska lärosäten idag. ASLA:s styrelse valde denna gång att låta själva redaktionen utgöra redaktörer för numret, bland annat för att redaktionens medlemmar skulle kunna ägna tid åt att etablera och dokumentera arbetsrutiner och strukturer för det löpande arbete.

Såväl styrelsens som redaktionens målsättning är med denna skriftserie att erbjuda forskare inom tillämpad språkvetenskap en attraktiv publiceringskanal av hög vetenskaplig kvalitet. Redaktionen har för avsikt att på sikt kunna hantera en större mängd bidrag och eventuellt mer frekvent utkommande nummer. ASLA:s skriftserie (ISSN 1100-5629, print; ISSN 2004-108X, online) finns sedan länge indexerad på den så kallade norska listan (nivå 1) och publicering sker Open Access på ASLA:s hemsida. Redaktionen ansvarar dessutom för att numret läggs in i det svenska Digitala Vetenskapliga Arkivet (DiVA) eller motsvarande och att varje nummer får ett så kallat DOI-nummer (Digital Object Identifier), vilket gör publikationen sökbar i fler databaser. Författarna äger i vanlig ordning alltid copyright till sina respektive bidrag i ett nummer och erhåller en separat PDF-fil för det egna bidraget – fritt för publicering. Det är också värt att nämna att skriftserien har fått ett engelskt namn: *ASLA Studies in Applied Linguistics*. I nuläget välkomnar skriftserien bidrag skrivna på svenska, norska, danska och engelska. Vi har en förhoppning om att i framtiden kunna spegla den språkliga mångfalden i Sverige genom att även ge möjlighet till publicering på de nationella minoritetsspråken.

Skriftserien sträcker på sig – men det är ingen uppsträckning

Detta nummer – nummer 29 – är alltså det första fristående numret i skriftseriens historia. Numrets huvudtitel ”Språk i skola, på fritid och i arbetsliv” speglar de tre arenor som våra författares olika forskningsbidrag rör sig inom och pryds på omslaget av ett ordmoln bestående av författarnas förslag på nyckelord till sina respektive bidrag. Vi tror att detta första fristående nummer av skriftserien ger en aktuell bild av tillämpad språkvetenskaplig forskning i Sverige, så som den ser ut i början av 2020-talet (se mer om detta nedan). Glädjande nog kan vi med detta nummer visa att tillämpad språkvetenskap är högst levande i Sverige och involverar många forskare med såväl bredd som djup när det gäller tematik samt teoretiska och metodologiska ansatser.

Den definition av tillämpad språkvetenskap (eng. *applied linguistics*) som både ASLA och själva tidskriften lutar sig mot har formulerats av den internationella föreningen för tillämpad språkvetenskap, *Association Internationale de Linguistique Appliquée* (AILA, u.å.), enligt följande (vår översättning från engelska):

Tillämpad språkvetenskap är ett inter- och transdisciplinärt forskningsfält som skiljer sig från den allmänna språkvetenskapen huvudsakligen genom en explicit orientering mot praktiska problem i vardagen relaterade till språk och kommunikation. Utgångspunkten är språkvetenskapliga teorier, metoder och resultat. Det som undersöks inom den tillämpade språkvetenskapen sträcker sig från aspekter av språklig och kommunikativ kompetens hos individen, såsom första- och andraspråksinlärning, literacy, språkstörning med mera, till språk- och kommunikationsrelaterade problem inom och mellan samhällen, såsom språkvariation och språkdiskriminering, flerspråkighet, språkkonflikt, språkpolicy och språkplanering.

Vi redaktörer inkluderade denna definition i den inbjudan (Call for Papers) som annonserades för föreliggande nummer. Redaktionen fick ta emot ett stort antal bidrag, vilka därefter genomgick anonymiserad kollegial granskning i flera omgångar av både externa granskare och oss redaktörer (double blind). Tretton artiklar valdes slutligen ut för publicering.

Vi i redaktionen ser fram emot framtida nummer – både tematiska och öppna – nu när skriftserien *sträcker på sig* för att ta mer plats i det vetenskapliga rummet. En skriftserie som sträcker på sig ska dock ej förväxlas med en skriftserie som får sig en uppsträckning, för det vore ju någonting helt annat. Verbet (*upp-*)*sträcka* har positiva konnotationer. Svenska Akademiens Ordbok (SAOB, u.å.), nämner i

samband med kroppshållning att det handlar om att gå med eller inta rak hållning och om att vara finklädad eller elegant och med värdig hållning. Substantivet *uppsträckning*, däremot, handlar om att någon får sig en tillrättavisning för att ha gjort någonting dumt, även om uppsträckning också givetvis kan handla om gymnastiska övningar, såsom i SAOB:s härliga exempel: ”[o]medelbart efter knäböjningen göres uppsträckning och nedsänkning, hvarefter språnget är avslutadt” (från Carl Smiths samlade ”vetenskapliga och ovetenskapliga förströelser” som finns med som ett supplement till Viktor Gustaf Balcks *Illustrerad idrottsbok. Handledning i olika grenar af idrott och lekar*, 1886–1888).

I nästa avsnitt ger vi en kortare beskrivning av ASLA:s skriftseries omfång och utveckling sedan millennieskiftet. Skriftserien har en lång, fin historia och fortsätter rakryggat framåt, med förhoppning om att synas lite mera.

Omfånget och utvecklingen av ASLA:s skriftserie åren 2000–2022

När vi gör en tillbakablick på samtliga nummer som publicerats från år 2000 till dags dato (13–28) är det lätt att imponeras av det omfång och den utveckling som skett under lite drygt två decennier (se tabell 1).

Totalt publicerades under denna period 299 texter i skriftserien. Majoriteten av dessa är skrivna på svenska ($n = 217$), medan en fjärdedel är på engelska ($n = 77$) och ett fåtal på norska ($n = 5$). Översikten visar också att de teman som ASLA-symposierna haft genom åren har skiftat mycket, från relativt specifika teman som ”Språkpolitik” vid ASLA-symposiet i Göteborg år 2000, till betydligt bredare teman under senare tid, till exempel ”Språk på tvärs” (vid Södertörns högskola, 2004) och ”Språk för framtiden” (vid Högskolan Dalarna, 2010) (se Tabell 1). Utmärkande är också att en övervägande del av numret handlar om språkinlärning, inte sällan i ett skolsammanhang. Alla nummer har haft svenska titlar (ofta med en engelsk översättning därutöver) utom ett, där samtliga bidrag var på engelska (ASLA-symposiet vid Örebro universitet, 2003). Vi kan också konstatera att mängden texter per nummer har varierat kraftigt, från tio i numret från Uppsala-symposiet 2001 till tjugofem vid symposierna i Karlstad (2002) respektive vid Linnéuniversitetet i Växjö (2005). I tre nummer i rad (16, 17 och 18) gjordes en tematisk indelning av bidragen under speciella rubriker, men det vanligaste har varit att inte göra någon sådan uppdelning. Det finns ett flertal forskare som varit mycket aktiva och bidragit med många bidrag genom åren.

Vissa bidrag är speciellt uppseendeväckande, såsom författaren Göran Palms diktliknande inledande text med titeln ”Samtida språkuppfräschning” i nummer 18 (vid Södertörn 2004). Där skriver Palm (2005) bland annat om hur det svenska språket påverkats av engelskan och ger exempel som att *bondgård* numera heter ”farm” och *snäv* ”tight.” Han hävdar också: ”I övrigt tilltar överslätande, känslodränerade eller konfliktförskrämda språkupsnyggningar av en högst smittsam och försåtlig typ som det är lika lätt att påtala som svårt att avlägsna” (Palm, 2005, s. 7). Av de illustrativa exempel han nämner lever onekligen flera kvar sjutton år senare, inte minst ordet *vallöfte*, som – om vi tolkar Palm korrekt – enbart bör ses som en eufemism för *röstfiske*.

Tabell 1. ASLA:s skriftserie, publiceringar år 2000–2022

Symposium / Fristående	Nr	År	Bidrag skrivna på språk (n)			Tot.	Tema
			SV	EN	NO		
Fristående	29	2022	9	4	0	13	[Öppen inbjudan]
Göteborg, 2020	28	2022	10	2	0	12	Språklig mångfald
Karlstad, 2018	27	2019	8	4	1	13	Klassrumsforskning och språk(ande)
Uppsala, 2016	26	2017	19	1	1	21	Språk och norm
Södertörn, 2014	25	2015	10	3	0	13	Språk och identitet
Linköping, 2012	24	2013	13	3	0	16	Språk i undervisning
Dalarna, 2010	23	2011	16	2	0	18	Språk för framtiden
Stockholm, 2008	22	2009	10	4	0	14	Språk och lärande
Lund, 2007	21	2008	14	3	0	17	Språkinläring, språkdiraktik och teknologi
Mälardalen, 2006	20	2007	9	6	0	15	Språklig mångfald och hållbar samhälls- utveckling
Linné, 2005	19	2006	21	3	1	25	Språkforskning på didaktisk grund
Södertörn, 2004	18	2005	18	3	1	22	Språk på tvärs
Örebro, 2003	17	2004	7	16	0	23	Language, culture, rhetoric
Karlstad, 2002	16	2003	19	6	0	25	Språk och lärande
Uppsala, 2001	15	2002	5	5	0	10	Samtal i livet och i litteraturen
Göteborg, 2000	14	2001	15	3	0	18	Språkpolitik
Linné, 1999	13	2000	13	9	1	23	Korpusar i forskning och undervisning
Totalt			216	77	5	299	
Procent			72,6	25,8	1,7	100	

*Förord ingår ej; SV = svenska; EN = engelska; NO = norska

I samband med ASLA:s 50-årsjubileum 2016 skrev Jonas Granfeldt, dåvarande ordförande i ASLA, ett bidrag (se Granfeldt, 2017). Förutom att ge en värdefull historisk tillbakablick över föreningens tillblivelse och utveckling summerar han i sin text det panelsamtal som han ordnade och ledde under symposiet. Granfeldt (2017) framhåller att av dokumentationen från ASLA:s första period att döma så var frågor om språkundervisning, språkinlärning och språktestning i föreningens fokus och ASLA beskrivs som ”en språkvetenskaplig förening för språklärare” (Granfeldt, 2017, s. 9). Tillämpad språkvetenskap var också internationellt sett tydligt knuten till språkundervisning – ibland rent av detsamma som frågor gällande språkundervisning.

Panelsamtalet som hölls i Uppsala våren 2016 hade temat ”Tillämpad språkvetenskap – då, nu och i framtiden” (Granfeldt, 2017). Deltagare var två tidigare ordföranden tillika hedersmedlemmar i ASLA, Britt-Louise Gunnarsson (ordförande 1986–1992, professor emerita i modern svenska, Uppsala universitet) och Kenneth Hyltenstam (ordförande 1993–1999, professor emeritus i tvåspråkighetsforskning, Stockholms universitet), samt docent Åsa Wengelin (numera professor i svenska språket, Göteborgs universitet). Åhörarna engagerades dessutom i samtalet med hjälp av mentimeter.

Ett intressant ämne som berördes under samtalet var att en ursprunglig målsättning som fanns då ASLA grundades, det vill säga, att tillämpad språkvetenskap skulle inrättas som ett universitetsämne i Sverige, ännu år 2016 inte hade blivit till verklighet (Granfeldt, 2017). En av anledningarna till att ämnet inte riktigt fick samma fäste i Sverige som i den anglosaxiska världen förklarades av panelen med att det här fanns en stark koppling till undervisning i främmande språk, speciellt engelska. Behoven av sådan undervisning var stora just då, så resurser gick dit snarare än till undervisning och forskning i tillämpad språkvetenskap i en bredare mening. Paneldeltagarna menade också att en del av dåtidens tongivande akademiker hade specialintressen som föll vid sidan av tillämpad språkvetenskap, vilket således kan ha bidragit till att den tillämpade språkvetenskapen inte blev en egen akademisk disciplin i Sverige. Istället utvecklades andra mer specialiserade discipliner här (Granfeldt, 2017). Som en kontrast diskuterades vårt grannland Finland. Där var situationen en annan och därför etablerades till exempel institutioner för tillämpad språkvetenskap, där Jyväskylä universitet fortfarande idag utmärker sig med sitt kända forskningsinstitut inom tillämpad språkvetenskap.

Åhörarnas åsikter under panelsamtalet vid 50-årsjubileet togs tillvara med hjälp av en opinionsmätning (mentimeter). På frågan ”Vilka frågor bör tillämpad språkvetenskap arbeta med de kommande 10 åren?” fick publiken svara genom att skriva ett eller två nyckelord. Fyrtiofyra personer i publiken deltog i undersökningen och det ord som nämndes flest gånger var *flerspråkighet*. Utifrån mentimeterns resultat avslutar Granfeldt (2017) sin summering med att konstatera att begreppet flerspråkighet ännu inte hade varit representerat i något av de teman som tidigare ASLA-symposier haft. Han gissar därför att flerspråkighet förmodligen kommer dyka upp som ett centralt tema i en nära framtid.

Sex år senare kan vi notera att flerspråkighet inte heller funnits med som specifikt tema i de tre symposier som genomförts efter 2016, även om ”språklig mångfald” valdes som tema vid symposiet i Göteborg, 2020 (likt Mälardalen, 2006, se tabell 1). Detta trots att Sverige sedan drygt tio år tillbaka har en språklag (SFS 2009:600) som förutom att ange att svenska är huvudspråk i Sverige även slår fast att det finns fem officiella nationella minoritetsspråk (finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska). Det anges även bestämmelser för det svenska teckenspråket i lagen. Dessutom ger språklagen stöd för att alla språk som talas i Sverige ska ges möjlighet att utvecklas och användas i det svenska samhället. Lagen säger uttryckligen att alla har ansvar för att den enskilde ges tillgång till språk. Således syftar språklagen till att värna om den språkliga mångfalden i Sverige. Sverige är en flerspråkig nation där det talas ett stort antal språk. Statistik från Skolverket för läsåret 2020/21 visar att knappt 29 procent av samtliga elever i grundskolan och sameskolan var berättigade till modersmålsundervisning, vilket speglar den stora andelen flerspråkiga elever som just nu går i svensk skola (Skolverket, 2021). Det säger sig självt att frågor som gäller flerspråkighet därför tillhör vardagen för lärare och andra professionellt verksamma i skolan, något som under en längre tid drivit på den tillämpade språkvetenskapliga forskningen om flerspråkighet. Denna forskning rör givetvis inte enbart frågor knutna till skolkontexten utan de är betydligt bredare än så. Det sistnämnda märks inom internationell andraspråksforskning, där begreppet *the multilingual turn* (May, 2014) varit starkt framträdande under en längre tid.

Baserat på ovan nämnda opinionsmätning kan noteras att ett antal bidrag i detta nummer riktar sig mot olika aspekter av flerspråkighet (Jalali-Moghadam m.fl.; Siegel; Siekkinen; Waters; Zetterholm & Vuorenmaa). Förutom flerspråkighet behandlar bidragen också andra frågor som ASLA:s medlemmar under våren

2016 ansåg centrala för den tillämpade språkvetenskapliga forskningen under de närmaste tio åren (se Granfeldt, 2017), till exempel språkdidaktik och språkundervisning (Brito Engman & Aronsson; Siegel), skoltexter (Engblom & Westman; Halleson m.fl.), litteracitet (Waldmann m.fl.), muntlig kommunikation (Collberg & Lundin), kommunikation i arbetslivet (Paulsson & Rahm), professionella samtal (Byrman & Nord), myndighetsspråk (Orrbén) och normkritik (Siekkinen). Det är viktigt att betona att gränsdragningen mellan frågorna inte är absolut och att syftet med indelningen ovan inte är att presentera en given kategorisering av bidragen utifrån deras tematik, utan snarare vill vi visa att många av den tillämpade språkvetenskapens centrala frågor som framkom 2016 (enligt Granfeldt, 2017) behandlas i detta nummer.

Utöver att bidragen uppvisar en stor bredd i centrala frågor inom den tillämpade språkvetenskapliga forskningen framträder tre olika språkliga arenor – skola, fritid och arbetsliv – i de studier som presenteras i numret. I följande avsnitt beskriver vi de tre arenor som bidragen representerar.

Tre språkliga arenor: skola, fritid och arbetsliv

Detta nummer innehåller således tretton bidrag som representerar de tre språkliga arenorna skola, fritid och arbetsliv studerade ur olika perspektiv. Dessa arenor kännetecknas av flera olika sammanhang (exempelvis socialt, kulturellt, institutionellt, historiskt) och status- och maktstrukturer, något som i sin tur bidrar till att forma språkbruket inom dessa arenor (t.ex. Barton, 1994; 2007; Street, 2000). De tretton artiklarna behandlar alltså praktiska problem relaterade till språk och kommunikation inom dessa tre arenor med varierande teoretiska och metodologiska tillvägagångssätt och en mångfald av material från det aktuella fältet. De identifierade arenorna valdes även som strukturerande princip och ligger till grund för den ordning i vilken bidragen presenteras. Först presenteras sex bidrag som rör skola, från yngre åldrar till äldre, därefter tre bidrag som representerar fritid och slutligen fyra bidrag med koppling till arbetsliv. Nedan sammanfattar vi bidragen inom varje arena i tur och ordning.

Skola

Fokus för tillämpad språkvetenskap är språk och kommunikation i autentiska situationer. Skola och utbildning är en samhällssektor där språk spelar en central roll, särskilt för lärande. Sex av bidragen i numret handlar om just skolan och allt ifrån språkhändelser till tankar om språk analyseras med utgångspunkt i olika teorier och metoder för att lyfta fram och förstå språkligt handlande i varierande

kontexter. I det här numrets första text analyserar **Charlotte Engblom** och **Maria Westman** fyra underlagstexter och 101 elevtexter som används vid nationella provet i svenska och svenska som andraspråk i årskurs 3. Författarna visar att de underlagstexter som eleverna läser till provet innehåller drag som kan anses atypiska för faktatexter och att eleverna i sitt skrivande återger röstdragen från underlagstexterna endast i liten grad. Den presenterade studiens resultat lyfter det nationella provets syn på faktatexter och skrivande samt dess påverkan på yngre elevers textskapande och lärande till diskussionens fokus. Den andra artikeln, skriven av **Yvonne Hallesson, Andreas Nord** och **Maria Westman**, har ett fokus på hur verktyg från *Legitimation Code Theory* kan användas för att analysera hur olika former av kunskap samverkar i diskursiva texter, det vill säga utredande och resonerande texter. Elever förväntas utveckla förmågan att kunna skriva texter inom genren under sin skoltid och förmågan prövas i det nationella provet i svenska på gymnasiet, varifrån material har hämtats för studien. Författarna analyserar elevtexter utifrån dimensionen *semantisk tyngd* (eng. *semantic gravity*) och drar slutsatsen att den utgör en modell som har potential såväl som analysredskap som didaktiskt redskap i skrivundervisning. Det tredje bidraget, som **Christiane Brito Engman** och **Berit Aronsson** har författat, analyserar förekomsten av läraaktiviteter kopplade till språkinlärares receptiva, produktiva och interaktionella färdigheter i fyra utvalda textböcker i spanska på högstadiet. Författarna konstaterar att i deras material är skriftspråket överrepresenterat även i muntliga övningar. De visar vidare att i de studerade kursböckerna läggs störst fokus på språk som form istället för att prioritera kommunikativa övningar och att utgångspunkt tas i en behavioristisk syn på lärande.

Flera av artiklarna i numret handlar om flerspråkighet och i artikel fyra redogör **Elisabeth Zetterholm** och **Sari Vuorenmaa** för en studie med syfte att öka kunskapen om en svensk utlandsskola i Spanien med specifikt fokus på uppfattningar om flerspråkighet hos skolläring och lärare. Undervisningen på den aktuella skolan bedrivs i första hand på svenska och finska. Genom data från fokusgruppsamtal visar författarna hur ledning och kollegium resonerar om hur olika språk används och synliggörs i skolmiljön. I det femte bidraget redogör **Joseph Siegel** för en studie av de transspråkande praktiker som uppstår när svenska gymnasieelever gör anteckningar medan de lyssnar till *TED Talks* på engelska, det vill säga ett andraspråk (L2) för de flesta av dem. Datamaterialet som presenteras består av utdrag ur elevernas anteckningar samt en genomförd enkätstudie. Författaren finner att majoriteten av eleverna föredrar att anteckna på enbart engelska, det vill säga det språk de i det här fallet lyssnar på, även om

det också finns intressanta exempel på transspråkande. I den sjätte artikeln ger **Frida Siekkinen** röst åt högstadiel elever genom att utifrån sin språketnografiska studie diskutera svenska som andraspråkselevs positioneringar som svensk eller icke-svensk. Den presenterade undersökningens material ger exempel på uttryck för hur normer kring språk och svenskhet förekommer i skolsammanhang. Uppdelningen mellan svenskämnen diskuteras författaren kritiskt med fokus på hur elevernas motståndspraktiker präglas av samhällsliga diskurser om svenskhet och invandrarskap.

Fritid

Tre av bidragen handlar om språk utanför skola och arbetsliv, nämligen språk som används på fritiden, bland annat i hemmet och i olika fritidsaktiviteter. Hur språk används i flerspråkiga familjer är ett växande forskningsfält som till exempel intresserar sig för olika språkpolicyfrågor och rör även samhällets inställning till flerspråkighet och familjers förhållningssätt till användning av flerspråkiga resurser och till barnens språkutveckling. I numrets sjunde bidrag beskriver **Birgitta Waters** sin fallstudie som hon genomfört med två fyrspråkiga syskon (8–9 år) uppvuxna i Sverige. Barnen hade blivit exponerade för varierad språklig input på fyra typologiskt olika språk: engelska, franska, ryska och svenska. Med hjälp av videodata fokuserar Waters på hur barnen uttrycker frivilliga rörelser i de fyra språken. Resultaten visade bland annat att barnens större exponering för och bättre språkliga förmåga i ryska och svenska kunde medföra negativ transfer av produktiva konstruktioner på barnens språkförmåga i franska.

Många barn och ungdomar spenderar stor del av sin fritid i organiserad träning och många vuxna ägnar mycket tid åt att agera tränare. I artikel åtta undersöker **Phillippe Collberg** och **Katarina Lundin** mönster i idrottstränarens instruktioner och återkoppling till tränande barn. Författarna undersöker två olika typer av tvåledade yttranden som båda kännetecknas av att ett orienterande led föregår ett instruerande led. Det orienterande ledet fungerar som *scene-setting*, vilket innebär att det är pragmatiskt nödvändigt för det senare ledet. Förekomsten av *scene-setting* får konsekvenser för hur de två yttrandena som helhet struktureras språkligt. Författarna drar slutsatsen att träningskontextens krav på en effektiv och tydlig kommunikation för att barnen ska uppnå progression i sin träning påverkar instruktionernas språkliga utformning.

Något annat ungdomar gör på sin fritid är att skriva. Inom *New Literacy Studies*, där skrivande ses som en social praktik, riktas intresset mot olika literacypraktiker

i och utanför skolan. Om skrivande på fritiden handlar bidrag nio, författat av **Christian Waldmann, Maria Levlin, Rebecca Ranjkesh, Amanda Malmström** och **Eva Lindgren**. I denna intervjustudie är målet att synliggöra tretton gymnasieungdomars skrivpraktiker på fritiden. Förutom att undersöka vad ungdomarna skrev och i vilka syften berör studien deras olika uppfattningar om sitt eget skrivande. Resultaten avslöjade att skrivhändelserna oftast hade en kommunikativ funktion och att ungdomarnas upplevelser av fritidsskrivande varierade starkt beroende på individinterna och individexterna faktorer. God engelsk språkförmåga var en viktig motivationsfaktor till att skriva på fritiden.

Arbetsliv

Fyra av bidragen berör på olika sätt språk och kommunikation i arbetslivet. Arbetsliv som en språklig arena erbjuder en mångfald av forskningsfrågor inom den tillämpade språkvetenskapen i Sverige. Språk och kommunikation i arbetslivet kan bland annat omfatta yrkesuppdrag där olika typer av professionella samtal förekommer, exempelvis i mötet med klienter, patienter, elever och barn. Inte sällan har de som yrkespersonen möter varierande kunskapsnivåer i svenska. I numrets tionde text presenterar **Niloufar Jalali-Moghadam, Kristina Hansson, Gisela Håkansson** och **Natalia Ringblom** sin undersökning om hur svenska logopedier uppfattar sin egen kompetens med fokus på bedömning och intervention när det gäller flerspråkiga barn med språkstörning. Ett hundratal praktiker deltog i en enkätstudie utvecklad av COST (ett mellanstatligt ramverk för vetenskapligt samarbete finansierat av EU-kommissionen), där data från 35 huvudsakligen europeiska länder inkluderas. Författarna finner att de svenska deltagarna betonar just vikten av att uppmuntra föräldrarna att tala sina modersmål med barnen. Skrift är också en viktig del av kommunikation i arbetslivet. Artikel elva, författad av **Alexander Paulsson** och **Henrik Rahm**, handlar om hur användningen av begreppet *hållbarhet* etablerades i årsredovisningar för fyra svenska företag mellan 1996 och 2007. Fram till millennieskiftet ses hållbarhet som ett hot mot företagets verksamhet. Företagen fokuserar på att beskriva hur de försöker att minska sin negativa miljöpåverkan. Från 2000 används *hållbarhet* som en strategi för att garantera framtida lönsamhet, och en stark drivkraft är företagets strävan att rankas på Dow Jones Sustainability World Index. Från 2004 använder företagen *hållbarhet* i en vidare betydelse för att visa hur de bidrar till att realisera sociala mål och ta ansvar för miljön.

Fackspråk är det språk som används när man talar med varandra om ett specifikt ämnesområde och centralt i fackspråket är de särskilda ord och uttryck som ingår,

det vill säga termerna. Fackspråk kännetecknar det professionella samtalet, som står i nästföljande bidrags fokus. I artikel tolv analyserar **Ylva Byrman** och **Andreas Nord** beslutsfattande i ett vårdtermprojekt, där samarbete mellan ämnesexpertis och terminologisk expertis krävdes. I artikeln belyses dels hur beslut kommer till i möten mellan expertroller, dels terminologens specifika roll och professionella kompetens. Genom samtalsanalys av ett expertgruppsmöte visar författarna hur gruppen fattar ett genomtänkt beslut under terminologens ledning. Författarna konstaterar att terminologen spelar en nyckelroll genom att fungera som grindvakt för kunskap med ansvar för att besluten är välgrundade.

Myndighetsspråk är det språk som används när offentlig makt utövas och om språkets funktion i skriftliga domar handlar numrets trettonde bidrag, författat av **Sofia Orrbén**. Författaren analyserar domskälet i sexualbrottsdomar för att synliggöra hur tingsrätten positionerar sig i solidaritet med och distansering från röster i sexualbrottsdomarna. I fällande domar använder tingsrätten oftast målsägandens trovärdiga berättelse för att distansera sig från den tilltalades berättelse. I friande domar används oftast brister i bevisningen och utredningen för att distansera sig från målsägandens berättelse. En slutsats är att tingsrättens språkbruk i sexualbrottsdomar har konsekvenser för målsägandens upplevelse av sekundär viktimering och processuell rättvisa.

Vi i redaktionen hoppas att det här fristående numrets forskningsrön öppnar upp för nya frågeställningar samt uppmuntrar forskare inom den svenska tillämpade språkvetenskapen till att öka sina intressen mot praktiska problem i vardagen relaterade till språk och kommunikation. Den stora variation publikationen visar på när det kommer till frågeställningar, teorier, metoder och resultat hoppas vi ska bidra till att öka bredden och djupet av forskning inom tillämpad språkvetenskap ytterligare.

Tack

Vi vill tacka samtliga författare för deras bidrag och gedigna arbete. Trots en pågående pandemi har arbetet flutit på väl. Vi vill även passa på att tacka våra eminenta granskare, utan vars hjälp det aldrig hade blivit något första fristående nummer i ASLA:s skriftserie.

Referenser

AILA. (u.å.). *Association Internationale de Linguistique Appliquée*. AILA:s officiella webbsida. <https://aila.info/>

- Barton, D. (1994). *Literacy. An introduction to the ecology of written language* (1 utg.). Blackwell Publishing.
- Barton, D. (2007). *Literacy. An introduction to the ecology of written language* (2 utg.). Blackwell Publishing.
- Granfeldt, J. (2017). ASLA 50 år. Ett samtal om tillämpad språkvetenskap – då, nu och i framtiden. I S. Bendegard, U. Melander Marttala & M. Westman (Red.), *Språk och norm. Rapport från ASLA:s symposium, Uppsala universitet 21–22 april 2016* [Language and norms. Papers from the ASLA symposium, Uppsala University, 21–22 April 2016] (s. 8–12). ASLA: Svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap.
- May, S. (Red.) (2014). *The multilingual turn: Implications for SLA, TESOL and bilingual education*. Routledge.
- Palm, G. (2005). Samtida språkuppfräschning. I B. De Geer & A. Malmbjer (Red.), *Språk på tvärs. Rapport från ASLA:s höstsymposium, Södertörn, 11–12 november 2004* (s. 6–8). ASLA: Svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap.
- SAOB. (u.å.). *(Upp-)sträcka. Uppsträckning*. I Svenska akademiens ordbok. <https://www.saob.se>
- Skolverket. (2021). *Elever och skolenheter i grundskolan läsåret 2020/2021*. Skolverket. <https://www.skolverket.se/getFile?file=7920>
- SFS 2009:600. *Språklag* (2009:600). Utfärdad: 2009-05-28. Stockholm: Kulturdepartementet.
- Street, B. (2000). Literacy events and literacy practices. I M. Martin-Jones & K. Jones (Red.), *Multilingual literacies: Comparative perspectives on research and practice* (s. 17–29). John Benjamins.

Kontakt

Pia Sundqvist

pia.sundqvist@ils.uio.no

Christian Waldmann

christian.waldmann@lnu.se

Boglárka Straszer

bsr@du.se

Birgitta Ljung Egeland

birgitta.ljung-egeland@kau.se

Vänligen citera som:

Sundqvist, P., Waldmann, C., Straszer, B., & Ljung Egeland, B. (2022). En skriftserie som sträcker på sig: Introduktion till det första fristående ASLA-numret. I P. Sundqvist, C. Waldmann, B. Straszer & B. Ljung Egeland (Red.), *Språk i skola, på fritid och i arbetsliv: Aktuella arenor för svensk forskning inom tillämpad språkvetenskap* [Language in school, leisure time, and working life: Current arenas for Swedish research in applied linguistics] (s. 1–14). ASLA, Svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap. <https://doi.org/10.15626/asla2022.29>